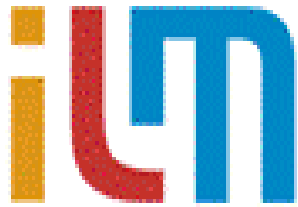

Український Католицький Університет

Інститут
лідерства та
управління

Курс «Розвиток громади»

ТЕМА 6. Практика підтримки розвитку громад в Україні

Львів, 2012-2103

Практика підтримки розвитку громад в Україні

- Досвід Українського Фонду соціальних інвестицій
- Досвід Всеукраїнського конкурсу проектів та програм розвитку місцевого самоврядування
- Досвід Українського Форуму благодійників.
- Досвід обласних конкурсів підтримки ініціатив громад
- Досвід Програми транскордонного співробітництва «Польща-Білорусь-Україна 2007-2013» («парасолькові проекти»)
- **Досвід Проекту «Розвиток орієнтований на громаду»**

Український Фонд соціальних інвестицій (УФСІ)

УФСІ - неприбуткова організація, яку було створено Постановою КМУ в 2000р. з метою підготовки та виконання спільного Проекту Уряду України та Світового банку «Український фонд соціальних інвестицій»

Цілі УФСІ:

- поліпшення умов життя бідних громад і вразливих верств населення в сільській місцевості
- розвиток потенціалу громад у вирішенні гострих соціальних проблем на місцевому рівні

Український Фонд соціальних інвестицій (УФСІ)

Роль місцевих громад

Місцева громада є основним замовником і виконавцем мікропроекту

Громада/ОГ:

- визначає найгострішу соціальну проблему
- готує мікропроектну пропозицію
- бере участь у виконанні мікропроекту
- здійснює контроль за цільовим використанням коштів
- встановлює дієві партнерські стосунки з місцевими органами влади
- дбає про збереження і нормальне функціонування реабілітованих об'єктів

Український Фонд соціальних інвестицій (УФСІ)

Роль громади як рівноправного партнера закріплена у принципі співфінансування мікропроекту - **УФСІ забезпечує до 90%** фінансування, громада – **не менше ніж 10%** загальної вартості мікропроекту

Внесок громади може бути зроблений у грошовій формі, а також у вигляді будівельних матеріалів, праці

Внесок громади є підтвердженням гостроти проблеми, свідченням готовності громади співфінансувати мікропроект та забезпечувати життєздатність об'єкту (послуги) в подальшому

УФСІ на Львівщині

**Розмір інвестицій склав понад
37 мільйонів грн.**

**I. *Інвестиції УФСІ* у розвиток соціально-
комунальної інфраструктури: 14 953 254 грн.**

**Жовківський р-н – 23 проекти на загальну суму 9
млн. 871 тис. 597 грн.**

**Мостиський р-н – 11 проектів на загальну суму 5
млн. 81 тис. 657 грн.**

**Сколівський р-н – 2 проекти на загальну суму 493
тис. 403 грн.**

II. *Інвестиції у соціальні послуги*

**Реалізовано 25 проектів із створення інноваційних
соціальних послуг: 12 388 600 грн.**

Всеукраїнський конкурс проектів та програм розвитку місцевого самоврядування

Категорії учасників та максимальний розмір гранту

1-а категорія (до 100 000 грн.) - проекти сіл, селищ

2-а категорія (до 200 000 грн.) - проекти міст, районів, районів у містах з населенням до 50 тис. жителів.

3-я категорія (до 500 000 грн.) - проекти міст, районів, районів у містах з населенням від 50 тис. до 100 тис. жителів.

4-а категорія (до 1 000 000 грн.) - проекти міст, районів, районів у містах з населенням понад 100 тис. жителів.

5-а категорія (до 1 500 000 грн.) - проекти міст з населенням понад 1 млн. жителів, областей, Автономної Республіки Крим.

Реєстрація проектів та програм – з 15 вересня 2012 р. до 15 березня 2013 р.

Детальна інформація www.municipal.gov.ua

Розділ «Кращі практики»

Український Форум благодійників

ІСАР “Єднання”

Член Форуму з 2005 року (співзасновник)

Тип організації: громадська організація

Рік заснування: 1999

Школа Фондів Громад

Основні компоненти програми:

- грантова підтримка громадських ініціатив, спрямованих на розвиток і посилення ролі ФГ
- сприяння підвищенню рівня професійної кваліфікації фондів громад України
- створення «пілотних» фондів громад, які можуть бути демонстраційними майданчиками в майбутньому
- .....

КОНКУРС ВАУЧЕРІВ

Програма має на меті визначити та відібрати на конкурсних засадах ОГС) які є активними у суспільстві та зацікавлені у власному організаційному розвитку.

Види ваучерів (грантів) з організаційного розвитку ОГС

Базовий ваучер

Ваучер для поглибленого навчання

Ваучер для групи організацій

Ваучер для проведення оцінки організаційної спроможності

(сума ваучера – від 1000 до 7000 \$)

РЕГІОНАЛЬНІ ПРОГРАМИ

**«Програма обласного
конкурсу мікропроектів
місцевого розвитку на 2011 –
2015 роки»**

**як ефективний інструмент
розвитку потенціалу
ГРОМАДИ**

ОБЛАСНИЙ КОНКУРС

Мета - сприяння територіальним громадам сіл, селищ, малих міст у вирішенні місцевих проблем та створенні умов для сталого розвитку громад

Завдання

1. Стимулювання діяльності щодо самоорганізації населення, громадських організацій, через надання фінансової підтримки їх громадським ініціативам.
2. Об'єднання ресурсів громадськості та органів місцевого самоврядування
3. Підвищення професійного рівня представників органів місцевого самоврядування, громадськості в питаннях менеджменту проектів та участі в національних, міжнародних грантових програмах

Умови проведення Конкурсу

Участь у Конкурсі можуть брати
органи самоорганізації населення,
громадські організації
ініціативні групи
сільські, селищні та міські ради

Максимальна сума субвенції становить
50 тис. грн.

Допускається власний внесок Конкурсанта у
вигляді нефінансового внеску (робота,
матеріали)

ОЦІНЮВАННЯ ЗАЯВОК

Критерії оцінки	Максимальний бал 100
1. Загальне оформлення проекту	10
1.1. Якість оформлення проекту	5
1.2. Відповідність проекту пріоритетам конкурсу	5
2. Актуальність проблеми	30
2.1. Рівень актуальності проблеми для громади	10
2.2. Рівень актуальності проблеми в контексті Стратегії розвитку області	10
2.3. Наскільки чітко визначено та правильно обрано цільову групу (тих, хто скористається результатами проекту)	5
2.4. Як пропонований проект пов'язаний із попереднім досвідом вирішення проблеми чи іншими програмами щодо вирішення подібної проблеми	5

ОЦІНЮВАННЯ ЗАЯВОК

3. Технологія досягнення цілей	25
3.1. Наскільки логічно узгодженими є головні ланки проекту проблема–мета–завдання–заходи (наскільки логічним є механізм вирішення проблеми)	5
3.2. Якість опису заходів проекту, скоординованість у термінах виконання	5
3.3. Рівень участі громади в проекті	10
3.4. Інноваційний підхід до вирішення проблеми та інноваційний потенціал проекту	5
4. Очікувані результати проекту	15
4.1. Конкретність і чіткість очікуваних результатів, наявність критеріїв їх оцінки та системи моніторингу	5
4.2. Чи є очікувані результати запропонованого проекту сталими: - фінансово (з яких джерел фінансуватиметься подальша діяльність після завершення проекту); - інституційно (чи функціонуватимуть структури, що дозволять продовжувати діяльність після завершення проекту)	10
5. Бюджет та економічна ефективність	20
5.1. Відповідність статей витрат заходам проекту	5
5.2. Обґрунтованість вартості реалізації проекту та окремих заходів	5
5.3. Частка (у відсотках до загальної суми реалізації проекту) додатково залучених ресурсів	10

Результати 2011 року

Подано 68 проектів

Підтримано 21 проект на суму

1 783 630 грн., в тому числі:

- **750 000 грн. – обласний бюджет**
- **797 870 грн. – місцевий бюджет**
- **235 760 грн. – спонсорські кошти**

Нові підходи до програм регіонального розвитку

ПРОГРАМА

проведення обласного

Конкурсу міні-проектів місцевого розвитку

на 2012 – 2015 роки

(Бюджет 2 млн.грн)

та

ПРОГРАМА

ЕНЕРГОЗБЕРЕЖЕННЯ

для бюджетної сфери Львівщини

на 2010 – 2015 роки

(Бюджет 2 млн.грн)

Програма енергозбереження

Програма обласного конкурсу мікропроектів

2 млн.грн

Інші пріоритети 1 млн.грн

Народні Доми 1 млн.грн.

Фінансування

Рішення 1

Рішення 2

Рішення 3

Рішення

КОНКУРСНА РАДА

Таблиця оцінки

Оцінювання

Експ.група 1

Експ.група 2

Експ.група 3

Подача/реєстрація

Головне управління економіки та промислової політики ЛОДА

Управління економічного аналізу та прогнозування Львівської обласної ради

Підготовка

Заявка

Заявка

Заявка

Результати 2012 року

Подано 165 проектів «Загальні пріоритети»

Підтримано 47 проектів на суму 5 023 178 грн

1 963 999 – кошти обласного бюджету

3 059 179 – місцеві кошти

Підтримано 44 проекти «Народні Доми»

на суму 4 922 364 грн

1 995 444 – кошти обласного бюджету

2 926 920 – місцеві кошти

Подано 63 проекти «Енергозбереження»

Підтримано 41 проект на суму 1 млн 700 тис.грн.

Польща-Білорусь- Україна 2007-2013»

Захід 3.2. Ініціативи місцевих громад - «Парасолькові проекти»

- транскордонні контакти населення та соціальні ініціативи
- підтримка співробітництва у галузях науки та освіти
- підтримка культурних та спортивних заходів
- співробітництво серед шкіл та вищих навчальних закладів, включаючи обмін студентами, учнями, викладачами та науковцями
- розвиток соціальних ініціатив, культурних та спортивних заходів
- промоція та збереження спільних традицій прикордонних територій
- посилення контактів серед прикордонних громад
- збереження культурного розмаїття та проблемами національних меншин,
- розвиток громадянського суспільства та місцевих громад в широкому значенні.

Польща-Білорусь- Україна 2007-2013»

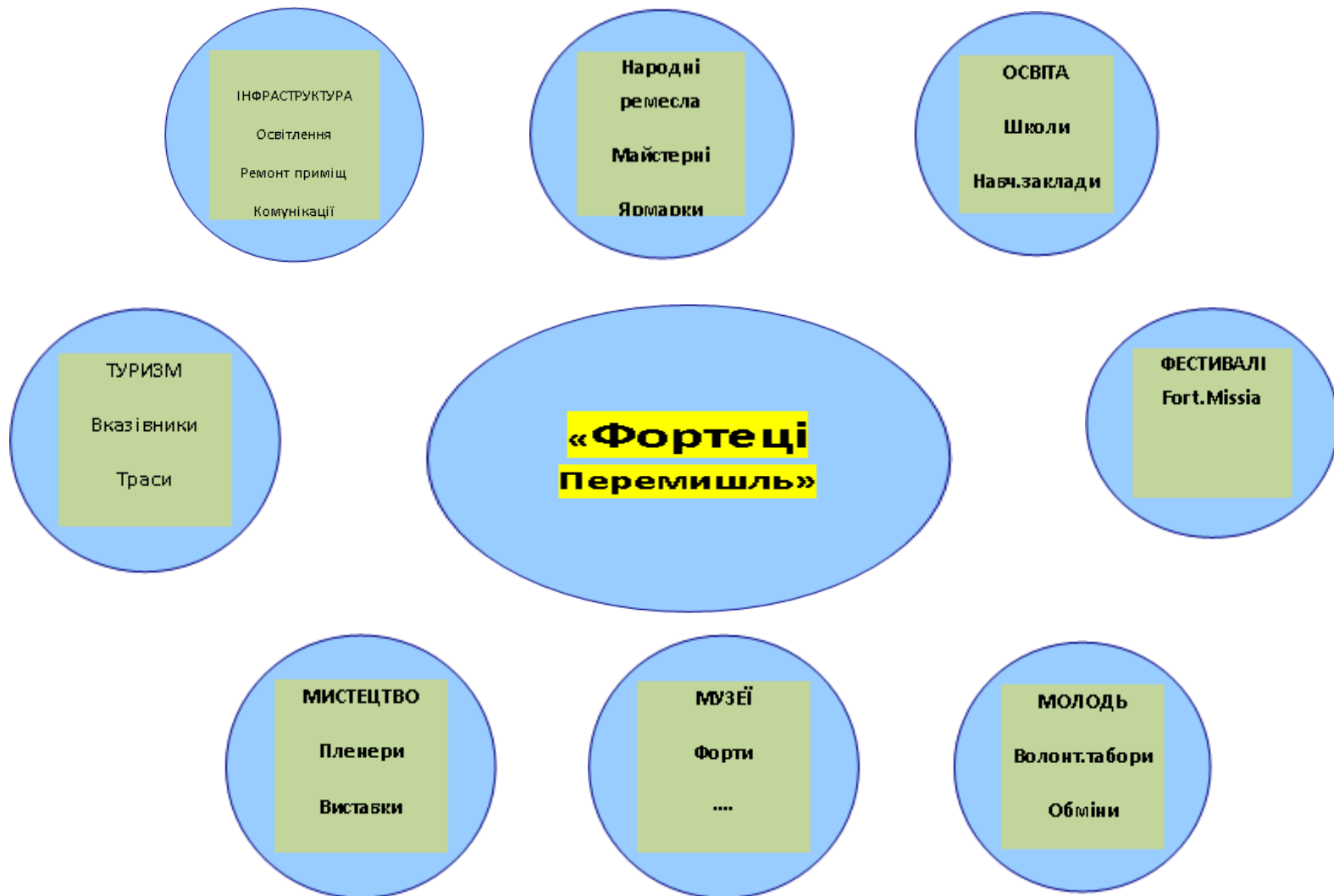
Парасольковий проект – це проект, в якому представлений один головний партнер (бенефіціар) і багато інших партнерів. Кожен партнер виконує якусь певну частину проекту (так званий мікро-проект).

Вся діяльність з мікро-проектів в рамках парасолькового проекту повинна складати єдиний проект із спільними цілями.

Перевага буде надаватись проектам з бюджетом понад 350 000 Євро

<http://www.pl-by-ua.eu>

ПРОЕКТ «ФОРТЕЦІ»

ПРОЕКТ «ФОРТЕЦІ»

Promocja Fortow Twierdzy Przemyskiej przez organizacje imprez, promujących kulinarne tradycje regionu

Promocja Fortów Twierdzy Przemyskiej poprzez organizację imprez, promujących tradycje rzemiosła ludowego rejonu Mościckiego i powiatu Przemyskiego

Współpraca transgraniczna szkół w zakresie kultywowania wspólnego dziedzictwa historyczno-kulturalnego Polski I Ukrainy

Розробка Стратегії транскордонного співробітництва на базі спільної історично-культурної спадщини (фортів часів I світової війни) Мостиського району Львівської області та Перемишльського повіту Підкарпатського воєводства

Zwiększenie atrakcyjności turystycznej fortów w rejonie Mościskim i powiecie Przemyskim

Rozwój wsparcia informacyjnego promowania wspólnego dziedzictwa historycznego i kulturowego Polski i Ukrainy "Twierdzy Przemyśl"

Транскордонна україно-польська молодіжна волонтерська програма „Форти - слідами пам’яті”

Rozwój firm sektora okołoturystycznego regionu pogranicza polsko-ukraińskiego na bazie architektury obronnej z I wojny światowej

„NASZE FORTY – WSPÓLNA HISTORIA” – współpraca na rzecz zachowania dziedzictwa historycznego i kulturowego w regionie przygranicznym.”

Mosty współpracy - sport i rekreacja dzieci i młodzieży w obszarach przygranicznych

Місцевий розвиток, орієнтований на громаду

Мета проекту

Створити сприятливе середовище для сталого соціально-економічного розвитку на місцевому рівні шляхом самоорганізації та соціальної активізації громад, розроблення та впровадження невеликих за обсягом громадських ініціатив у всіх областях України

Завдання проекту

Підвищення рівня життя в сільських, селищних та міських громадах шляхом формування та розвитку мережі самодостатніх самоврядних організацій громади, здатних ініціювати та впроваджувати власні ініціативи у взаємодії з місцевими органами влади, приватним сектором та іншими партнерами

Покращення професійних навичок і знань органів самоорганізації громади та місцевих органів влади з метою подальшого функціонування прозорої системи місцевого самоврядування за участю громадськості

Завдання проекту

Посилення інституційної спроможності самоврядних організацій громади та місцевих органів влади у сфері визначення потреб і пріоритетів розвитку громади, методів управління та моніторингу

Нагромадження та поширення в загальнонаціональному масштабі практичного досвіду громад-учасниць проекту

Встановлення партнерства і перший діалог

Встановлення партнерства з цільовою громадою

- Представлення Проекту громаді та збір базових даних
- Візит в кожен вибрану громаду з метою налагодження розуміння, ознайомлення людей з Проектом, збір базових даних (демографічні дані, стан врядування, система надання послуг, фінансування та стан заможності громади).

Перший діалог на рівні громади для встановлення умов партнерства. Метою цього діалогу є:

- переконати всю громаду в необхідності покращення їх умов життя саме шляхом колективних дій та
- ознайомити з механізмом впровадження

Це партнерство покликане вирішувати місцеві проблеми на засадах самопомоги

Гарантії партнерства

Для скріплення партнерства жителі мають бути готові:

- Регулярно зустрічатися для обговорення питань місцевого розвитку та пошуків рішень
- Долучатися до інших жителів задля планування розвитку громади
- Об'єднуватися з іншими жителями для спільних дій
- Відкинути власні приватні інтереси або інші соціальні/релігійні/ політичні переконання, що може призвести до конфлікту всередині громади
- Обрати серед жителів справжнього провідника задля сприяння розв'язанню проблем, які були визначені громадою й пріоритетність яких також була встановлена громадою
- Регулярно надавати грошові або натуральні внески задля підтримки сталої роботи та розв'язання проблем

РОЛЬ ГРОМАДИ

Місцева громада є основним замовником і виконавцем мікропроекту

Громада:

- визначає найгострішу соціальну проблему
- готує мікропроектну пропозицію
- бере участь у виконанні мікропроекту
- здійснює контроль за цільовим використанням коштів
- встановлює дієві партнерські стосунки з місцевими органами влади
- дбає про збереження і нормальне функціонування реабілітованих об'єктів соціальної інфраструктури і новоутворених соціальних послуг

РОЛЬ ГРОМАДИ

Роль громади як рівноправного партнера закріплена у принципі співфінансування мікропроекту: ЄС-ПРООН забезпечує 50%, з місцевих ресурсів не менше ніж 45%, місцева громада – не менше ніж 5% загальної вартості мікропроекту

Внесок громади може бути зроблений у грошовій формі, а також у вигляді будівельних матеріалів, праці

Внесок громади є підтвердженням гостроти проблеми, яку планується вирішити, свідченням готовності громади спів фінансувати мікропроект та забезпечувати життєздатність об'єкту (послуги) в подальшому

Консенсус в громаді

Коли консенсус в громаді досягнуто, громада вирішує створити організацію та:

- Направляє від кожного домогосподарства щонайменш одного представника, який готовий стати членом організації
- Виробляє мінімальні правила врядування, включно з головною метою, баченням та цілями організації громади (ОГ)
- Встановлює систему зобов'язань /членських внесків, фонд розвитку громади
- Обирає 3-9 активістів, які виконуватимуть обов'язки голови, секретаря, скарбника та членів керівництва. З таких справжніх активістів формується керівний орган організації громади

Легалізація ОГ

- **ОГ реєструється в місцевих органах влади (сільській або міській раді) як особа, що представляє само організоване населення), або у відповідній реєстраційній агенції (як НУО або асоціація співвласників багатоповерхового будинку або кооператив) в залежності від того, що вважається за потрібне**
- **Реєстрація сприяє офіційному визнанню ОГ на рівні громади та допомагає у встановленні зв'язків для одержання ресурсів на різні ініціативи від місцевих органів влади та інших агенцій (включно з Проектом).**

Зрілість організації

Протягом 1-2 місяців ОГ має вжити низку заходів на рівні громади в межах свого потенціалу та за рахунок наявних місцевих ресурсів

Шляхом цієї діяльності ОГ набуває зрілості та міцнішає, що можна визначити **за такими показниками:**

- Збори ОГ відбуваються регулярно та за участі не менш 80% членів
- Вироблена система прийняття рішень консенсусом
- Облік ведеться прозоро у формі, яку можна перевірити
- Всі члени знайомі з концепцією відповідальності
- Дії, започатковані або проведені ОГ, будуються за принципами рівності та залучення
- Організація збирає фінансові ресурси, необхідні для свого розвитку, а члени організації регулярно сплачують встановлені внески/збори
- Організація зареєстрована

Зрілість організації

- Організація виконала щонайменш один захід з розвитку з видимим результатом
- Всі рішення з ключових питань приймаються загальними зборами членів
- Всі збори, сесії та ухвалені рішення оформлюються у відповідних протоколах
- Члени ОГ готові нести відповідальність за всі ухвалені ними рішення та готові вимагати від керівного органу організації громади підзвітності
- Керівництво ОГ діє від імені членів організації та звітується перед ними за свої дії
- В своїй діяльності ОГ керується принципами гендерної рівності
- Щонайменш один раз спробувала провести оцінювання ОГ на засадах спільного партнерського підходу

“Умови партнерства”

Якщо наведені вище показники визнані задовільними

Проект підписує з організацією документ «Умови партнерства», який містить зобов'язання з боку Проекту надавати допомогу ОГ щодо розбудови спроможності організації у виконанні діяльності з розвитку в партнерстві з місцевими органами влади та іншими агенціями з розвитку

Підготовка планів розвитку громади (ПРГ)

ОГ готує план розвитку громади

Результатом підготовки є пріоритизація потреб та потенційних підпроектів на базі консенсусу та внесків громади

Місцеві органи влади, ОГ декларують свої зобов'язання щодо надання ресурсів

Наявні ресурси громади не задовольняють попиту

У результаті місцеві органи влади беруть на себе головну роль у представленні планів громад для дискусії на Форумі місцевого розвитку та включають їх у районні, обласні плани для забезпечення підтримки

Проведення семінарів з планування

Експерти Проекту проводять семінари з планування за участю: місцевих органів влади, ОГ, НУО, представників бізнесу

Семінари слугують платформою для обговорення наявних ресурсів та ресурсів, необхідних для здійснення пріоритетних планів

Загальні збори громад

**Громада організовує збори,
присвячені таким питанням:**

- **пріоритизація потреб – список визначених потреб на рівні домогосподарств та громади**
- **планування за принципом участі**

Загальні збори громад

Пріоритизація потреб – список визначених потреб на рівні домогосподарств та громади обговорюється за критеріями:

- технічної
- соціальної,
- економічної
- природоохоронної
- життєздатності

Пріоритизація потреб відбувається згідно з їхніми важливостями

Найвище оцінений план обирається для реалізації. Інші плани зберігаються на майбутнє

Форум місцевого розвитку (ФМР)

ФМР створюється у кожному з вибраних районів

До складу форуму входять відповідні відділи, представники районних рад, місцевих органів влади (сільських та міських рад) та ОГ, місцевий бізнес, місцеві НУО (якщо функціонують)

Після завершення формування ПРГ форум проводить збори, де ОГ мають можливість презентувати та обговорити свої плани

На форумі узгоджуються внески від місцевих органів влади

Розроблення детальної проектної пропозиції

ОГ готує детальну проектну пропозицію проекту громади за допомогою консультантів, спеціалістів районних державних адміністрацій, муніципалітетів

Критерії ефективного проекту:

- технічна здатність здійснити роботи
- життєздатність (громади мають бути здатні обслуговувати)
- солідарність (принаймні 80% членів ОГ отримують вигоди)
- продуктивність (проект прямо чи опосередковано залучиться до зростання доходів ДГ/зменшення видатків ДГ на місцевому рівні)
- доцільність з погляду охорони навколишнього середовища

Визначається доступність ресурсів громади, уточнюється розмір зовнішньої допомоги

Розробляються механізми експлуатації, обслуговування та життєздатності

Розроблені пропозиції проектів громади узгоджуються на рівні ОГ та відповідних місцевих органів влади.

Мобілізація ресурсів

Розроблені пропозиції надсилаються до місцевих органів влади (сільські або міські органи влади, районні та обласні державні адміністрації), оскільки вони можуть не лише надати фінансову підтримку, а й можуть допомогти в налагодженні контактів з іншими агенціями, які здатні надати підтримку

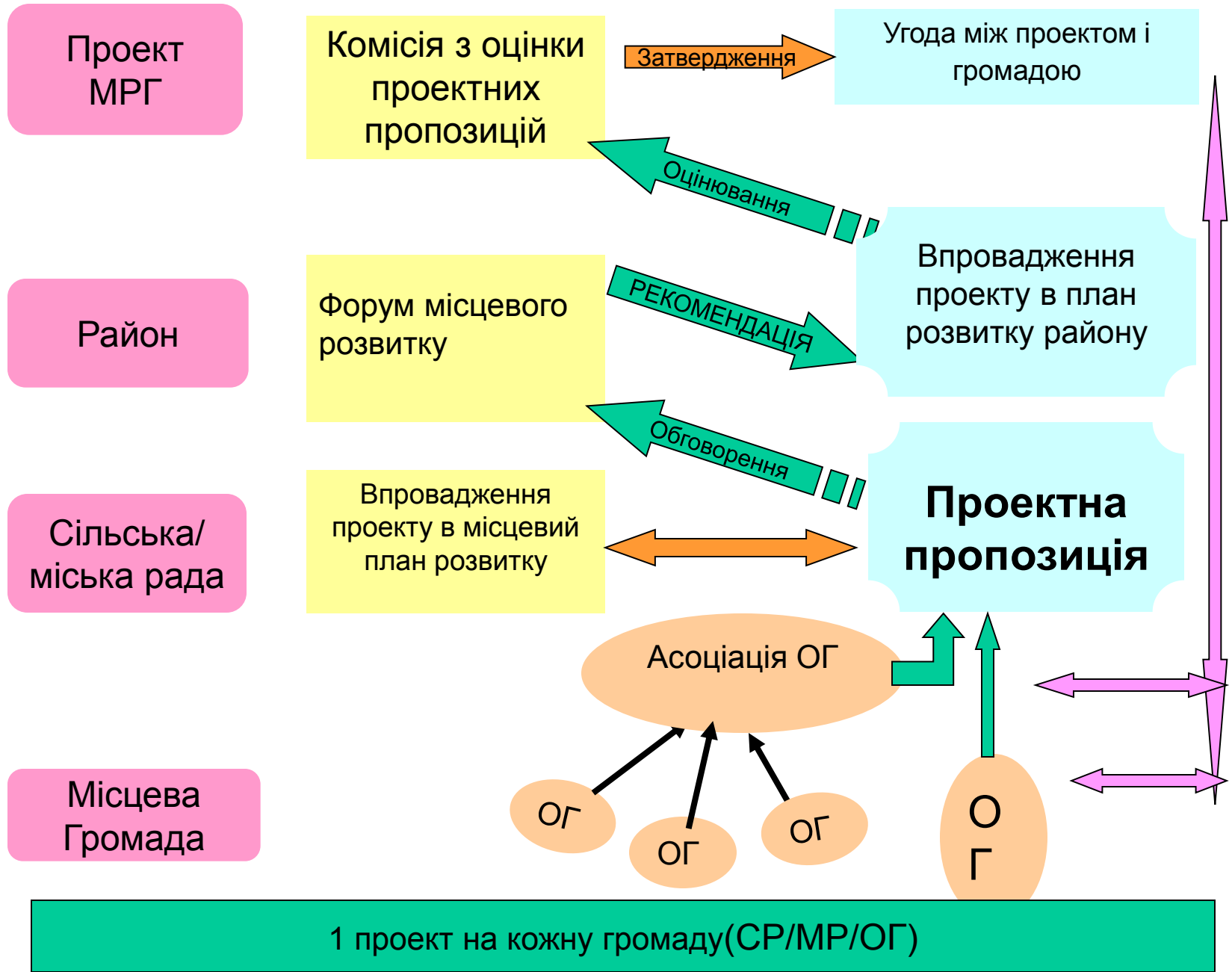
Для цього:

- **пропозиції обговорюються та узгоджуються з місцевими органами влади**
- **обговорюються та узгоджуються на форумі,**
- **надсилаються Проекту для отримання фінансування**

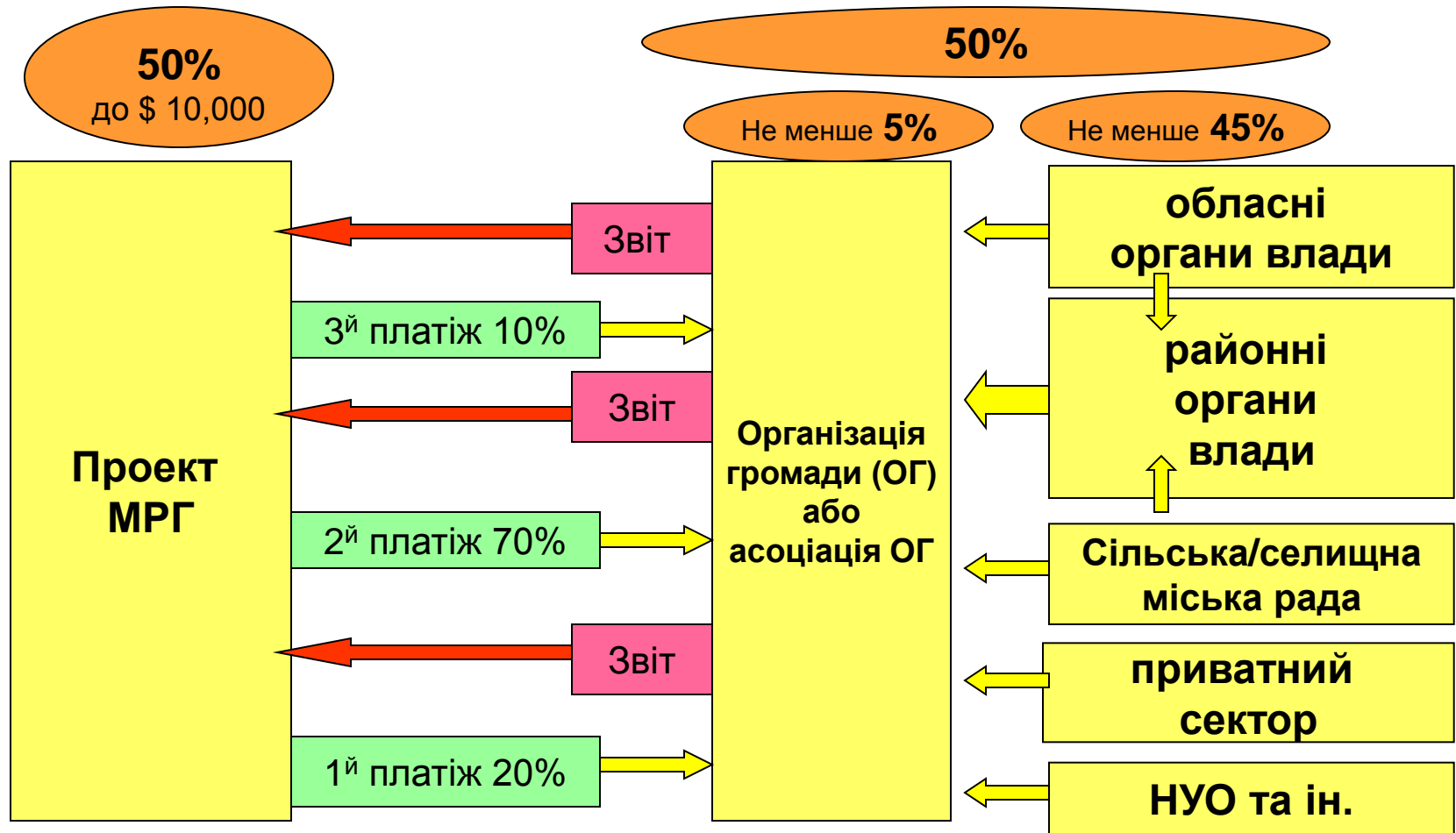
Впровадження ініціативи громади

- Після затвердження проекту громади (якщо проект визнано обґрунтованим та прийнятним) підписується Угода між ПРООН та ОГ щодо фінансування
- ОГ готує робочий план та бюджет використання ресурсів (готівка, ресурси в натуральному вираженні, робоча сила), які доступні на місці, розподіляє роботи між членами відповідно до робочого плану
- Для проведення РБР будуть залучатися підрядники. Для цього будуть створені місцеві тендерні комітети, які визначатимуть переможців

Процедура планування та затвердження проекту громади

Процедура фінансування проектів громад

Завершення проекту

Введення в експлуатацію об'єктів та громадський аудит

- По закінченні проекту ОГ презентує заключний звіт для громади, у якому наведено результати ревізії натуральних та фінансових трансакцій, кількість та якість виконаних робіт. У випадку визнання відповідності звіту певним вимогам, ОГ приймає виконані роботи
- Акт приймання робіт реєструють та підписують усі сторони

Передача завершених об'єктів та створення життєздатних механізмів управління, експлуатації та обслуговування

- Завершені проекти будуть передані законодавчо вповноваженими місцевим органам влади, комунальним підприємствам, чи ОГ